

Yhteiskuntavastuuseen liittyviä tavoitteita hallituskaudelle 2019–2023

Julkisten palvelujen ulkoistaminen, yksityistäminen ja yhtiöittäminen ovat pitkäaikaisia trendejä. Erityisesti yksityisten yritysten osuuden kasvu sosiaali- ja terveyspalveluissa näytetään ongelmallisena. Vaalien alla esiin nousseiden laatuongelmien ja epäkohtien valossa on selvää, ettei kumppanuus julkisen ja yksityisen välillä näissä palveluissa kerta kaikkiaan nykyisellään toimi. Suomen ongelmat ovat tuttuja myös muissa Pohjoismaissa.

Verovaroin tuotetuissa palveluissa on voitava vaatia yrityksiltä parempaa yhteiskuntavastuuta. Verovarojen vuoto pois Suomesta on saatava loppumaan, jotta hyvinvointipalvelujen rahoitus voidaan turvata. Yksityisten palveluntuottajien rooli on rajattava täydentämään julkisen sektorin itsensä tuottamia palveluita. Tämän rajan asettaminen on päättäjien tehtävä. Keinoja löytyy kyllä – tarvitaan vain poliittista tahtoa.

JHL esittää alla koosteen toimenpiteistä, joilla yritysten yhteiskuntavastuuta voidaan parantaa ja epäkohtiin puuttua. Toimenpiteet sisältävät esityksiä hankintalain uudistamisesta ja tukipalvelujen asemasta; hoivapalvelujen valvonnasta ja hoitajamitoituksesta; yritysten verokeinottelun ja voitontavoittelun suitsimisesta; yritysten ihmisoikeusvastuusta.

1. **HYVINVOINTITALOUS** (toiminta hyvinvoinnin lisäämisen ja hyvän elämän vahvistamisen puolesta) otetaan osaksi valtion budjettiprosessia. Kehitetään hyvinvointimittarit ja hyvinvointitilinpäätös, jotka kirjataan valtion budjetin yhteyteen.
2. **HANKINTALAKIA** uudistetaan siten, että
 - a. hoito-, hoiva- ja varhaiskasvatusta koskeville hankinnoille määritetään selkeät laatukriteerit, jotka palvelun järjestäjän tulee ottaa huomioon hankintoja tehdessään.
 - b. sidosyksikköjen ulosmyynnin ylärajaa nostetaan nykyisestä 5 prosentista EU:n hankintadirektiivin mahdollistamaan 20 prosenttiin.
 - c. sosiaali- ja terveyspalvelujen kilpailuttamisvelvollisuuden kynnyсарvo nostetaan EU:n hankintadirektiivien kynnyсарvon tasalle.
 - d. painotetaan sosiaalisten ja yhteiskunnallisten kriteerien asettamista ja seuranta.
3. Mahdollisuus toteuttaa **TUKIPALVELUJA KILPAILUTTAMATTA** on säilytettävä. Erityisesti sote-uudistuksen seuraavassa vaiheessa on tukipalveluissa turvattava huoltovarmuus, läheisyys, johtosuhteiden selkeys ja suunnitelmallisuus sekä vältettävä murrosvaiheen väliaikaisratkaisuja. (Tukipalveluiksi on tässä katsottu kaikki sosiaali- ja terveydenhuol-

lon toimintaa tukevat tehtävät, esimerkiksi keskitetty ruokahuolto, siivous, laitehuolto, kiinteistöpalvelut, toimisto- ja hallintopalvelut, talous- ja henkilöstöhallintopalvelut, ICT-palvelut, tekniset palvelut, laboratorio- ja kuvantamispalvelut).

4. **HOITAJAMITOITUS** kirjataan lakiin ja nostetaan 0,7:iin. Mitoitus sisältää kaikki hoitoon tarvittavat henkilöresurssit. Laitoshuoltajia ym. palkataan riittävästi, jotta hoitajien aika riittää varsinaiseen hoitotyöhön.
5. Hoito- ja hoivapalveluiden sekä varhaiskasvatuspalveluiden **VALVONTAA** parannetaan organisaatioita kehittämällä ja resursseja lisäämällä. Valvojan viranomaisen oikeutta tarkastuksiin vahvistetaan.
6. Selkiytetään **YRITYSTEN YHTEISKUNTAVASTUUTA** julkisessa palvelutuotannossa edistämällä yhteiskunnallisen yrityksen toimintamallia. Tarkastelussa otetaan kantaa muun muassa palvelumarkkinoilla olevien yritysten taloudelliseen voitontavoitteluun sekä osallistumiseen ja tiedon jakamiseen sosiaali- ja terveydenhuoltojärjestelmän kehittämisessä. Hyvinvointipalvelujen rahoituksen turvaamiseksi säädetään laki sosiaali- ja terveystalouden tuottavien yritysten voittokatosta sekä estetään monikansallisten yritysten verokeinottelu julkisen palvelun tuotannossa.
7. Säädetään **YRITYSVASTUULAKI**, joka velvoittaa yritykset huolehtimaan ihmisoikeuksista. Laki velvoittaa Suomessa toimivia yrityksiä kunnioittamaan ihmisoikeuksia omassa yritystoiminnassaan ja arvoketjuissaan niin Suomessa kuin Suomen rajojen ulkopuolellakin. Laki perustuu yrityksille säädettävään huolellisuusveloitteeseen, joka noudattaa YK:n yritys- toimintaa ja ihmisoikeuksia koskevia ohjaavia periaatteita.
8. **RAJOITUSLAKI** (laki kuntien ja kuntayhtymien eräiden oikeustoimien väliaikaisesta rajoittamisesta) pidetään voimassa siihen asti, kunnes uusi sote-lainsäädäntö astuu voimaan.

Lisätietoja:

Vesa Mauriala, suunnittelupäällikkö, 040 5309 702, vesa.mauriala@jhl.fi